

January 12, 1958

Code Message No. 454 from Ambassador Gajewski in Paris

Citation:

"Code Message No. 454 from Ambassador Gajewski in Paris", January 12, 1958, Wilson Center Digital Archive, *Polskie dokumenty dyplomatyczne 1958* (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #17, pp.38-39. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/208863>

Summary:

The Polish Ambassador to Paris discusses the support for the Rapacki Plan voiced by various socialist parties at a recent session of the Socialist International, as well as the SFIO's opposition to the proposal.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

17

*12 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu o stosunku
Międzynarodówki Socjalistycznej do planu Rapackiego*

Ścisłe tajne!

Szyfrogram Nr 454
z Paryża, nadany 12.I.58 g. 17.00

O g r o d z i ń s k i

Rozmawiałem z Jules Mochem, który wziął udział w ostatnim posiedzeniu komisji zbiorowego bezpieczeństwa i rozbrojenia międzynarodówki socjalistycznej w Paryżu. Powiedział mi on, że:

1) Wszystkie partie socjalistyczne, których przedstawiciele wzięli udział w posiedzeniu (SPD, Labour, Partia holenderska i belgijska), stały na stanowisku konieczności kontynuowania rozmów ze Wschodem, a w szczególności podjęcia inicjatywy polskiej, uznając stworzenie zdeatomizowanego obszaru w środku Europy za poważny krok na drodze odprężenia.

2) Jedynie kierownictwo SFIO (Guy Mollet, Commin) zajęło zdecydowanie stanowisko przeciwko jakimkolwiek próbom częściowych rozwiązań, a w szczególności przeciwko planowi Rapackiego, stosując argumentację Dullesa i Gaillarda, że plan ten osłabia Pakt Atlantycki stwarzając specjalny status dla Niemiec Zachodnich i w perspektywie prowadzi do neutralizacji Niemiec, wycofania wojsk amerykańskich z Europy i.t.p.

3) Najsilniejsze poparcie dla planu polskiego wykazywała delegacja SPD z Ollenhauerem na czele, która w oddzielnej rozmowie z Mochem oświadczyła, że uważa plan polski za obecnie jedynie realny sposób mogący poprzez rozbrojenie atomowe i – stosując ich terminologię – „doangażowanie” obu części Niemiec doprowadzić do ich zbliżenia i w perspektywie zjednoczenia.

4) Moch był w delegacji SFIO całkowicie odizolowany. Jest, ze znanymi zastrzeżeniami, zwolennikiem dyskusowania naszej propozycji. Artykuł w „Monde Diplomatique” napisał przede wszystkim z uwagi na wywiad Gaillarda. Twierdzi, że ma przeciwko sobie w tej sprawie Quai d’Orsay i wojsko. Jest bardzo sceptyczny co do możliwości uzyskania zmiany stanowiska kierownictwa SFIO. Jego zdaniem należałoby raczej spróbować wpływać na prawicę, aby zajęła stanowisko w sprawie planu polskiego w nadchodzącej debacie nad polityką zagraniczną w parlamencie. Może pewni gaulliści albo umiarkowani? Jego zdaniem dodatkową trudność stanowi fakt, że polska koncepcja jest wysuwana w kolejnych propozycjach radzieckich, co oczy-

13 stycznia

18

wiście nieufnie nastraja opinię na Zachodzie. Wystąpienie Gaillarda uważa za nieodpowiedzialne i szkodliwe dla Francji. Z rozmowy wywnioskowałem, że zna treść instrukcji, jaką w tej sprawie ma dostać De Carbonel. Przyrzekł informować mnie, gdyby w sprawie tej zaszło coś nowego, i prosił o wzajemne informowanie go.

/-/ Gajewski

AMSZ, ZD 6/77, w. 59, t. 827

18

13 stycznia, szyfrogram ambasadora w Paryżu o rozmowie z ministrem spraw zagranicznych Francji na temat planu Rapackiego

Ścisłe tajne!

Szyfrogram Nr 502
z Paryża, nadany 13.1.58 g. 20.00

R a p a c k i

Rozmowa z Pineau.

1) Oświadczył mi, że co do planu polskiego jego oficjalne stanowisko jest następujące:

- a) Wobec rozwoju broni raketowych dezatomizacja czterech państw w środku Europy jest militarnie bez znaczenia.
- b) Politycznie uważa plan ten za zrozumiały i nawet interesujący, ale tylko w aspekcie stosunków polsko-niemieckich, jako możliwość ruszenia z miejsca sprawy granicy na Odrze i Nysie, i problemu zjednoczenia Niemiec.
- c) Jest natomiast przeciwny planowi w aspekcie stosunków NATO – Pakt Warszawski, bowiem – jego zdaniem – musi on w swych konsekwencjach prowadzić do żądań neutralizacji dalszych państw (na przykład Węgry, Rumunia, Belgia, Włochy, a wreszcie i Francja), co bez generalnego załatwienia sprawy rozbrojenia i kontroli może wywołać zwichnięcie równowagi, co nie leży w niczym interesie. Powołał się między innymi na żądanie Togliattiego objęcia Włoch dezatomizacją.

17

January 12, code message of the ambassador in Paris
Regarding the attitude of the Socialist International
to the Rapacki Plan

Top secret

Code message No 454
from Paris, transmitted Jan. 12, 1958, 17.00 hrs

I spoke with Jules Moch, who took part in the recent session of the Socialist International's commission for collective security and disarmament in Paris. He told me that:

1. All the socialist parties whose representatives took part in the session (SPD, Labor, the Dutch and the Belgian parties) opted for the need to continue talks with the East, especially to take up the Polish initiative, regarding the creation of atom-free zone in the heart of Europe as a serious step on the road to détente.
2. Only the SFIO leadership (Guy Mollet, Commin) took a decisive position against any attempts at partial solutions, and the Rapacki Plan in particular, citing Dulles's and Gaillard's arguments that this plan weakens the Atlantic Pact by creating a special status for West Germany and that it would eventually lead to German neutralization, US troops withdrawal, etc.
3. The strongest support for the Polish plan came from the SPD delegation, headed by Ollenhauer, who in a separate conversation with Moch stated that the Polish plan is now the only feasible way that could lead, through nuclear disarmament and - to use their terminology - '[through] further engagement' of both parts of Germany, to their rapprochement and - eventually - to their reunification.
4. Moch was completely isolated in the SFIO delegation. He favors, with all the known reservations, a debate on our proposal. He wrote the article in Monde Diplomatique primarily because of Gaillard's interview. He claims the Quai d'Orsay and the army are against him. He is very skeptical as to the possibility of changing the SFIO's position. He thinks that we should rather try to influence the right so that it take a position on the Polish plan in the oncoming parliamentary debate on foreign policy. Perhaps certain Gaullists or moderates? In his opinion, an additional difficulty in the fact that the Polish Plan is being put forward alongside subsequent Soviet proposals, which naturally makes public opinion in the West distrustful. He finds Gaillards's statements irresponsible and detrimental to France. From the conversation I inferred that he is familiar with the contents of instructions that De Carbonel is to receive in this matter. He promised to inform me, should something new turn up and asked to be informed in return.

/-/ Gajewski

AMSZ, ZD. 6/77, w. 59, t. 827